

10 ප්‍රවාහනය හා සැපයුම් සේවා

ව්‍යාපාර අධ්‍යයනය

අ. පො. ස. උසස් පෙළ

නිපුණතා වට්ටම	විෂය අන්තර්ගතය
10.1 ව්‍යාපාර වල සාර්ථකත්වය සඳහා ප්‍රවාහනය සඵලදායී ව දායක කර ගන්නා ආකාරය විමසයි.	• ව්‍යාපාර කටයුතු වල සාර්ථකත්වයට අවශ්‍ය සේවාවක් ලෙස ප්‍රවාහනය හඳුන්වයි. • ප්‍රවාහන මූලිකාංග විස්තර කරයි. • එක් එක් මූලිකාංග වල නිදසුන් දක්වයි. • එක් එක් ප්‍රවාහන ක්‍රමය අනුව ඊට අදාළ ප්‍රවාහන මූලිකාංග සඳහා නිදසුන් වගු ගත කරයි. • එක් එක් ප්‍රවාහන ක්‍රමයේ සාපේක්ෂ වාසි හා අවාසි සසඳයි.

සැකසුම - සමන් රණසිංහ

ර/උඩගම මහා විද්‍යාලය

ප්‍රවාහනය හෙවත් පරිවහනය

එක් ස්ථානයක සිට තවත් ස්ථානයකට විවිධ මාධ්‍යයන් භාවිතා කරමින් පුද්ගලයින් හෝ ද්‍රව්‍ය ගෙන යාමේ භෞතික ක්‍රියාවලිය ප්‍රවාහනයයි.

ව්‍යාපාර කටයුතු වල සාර්ථකත්වයට ප්‍රවාහනය අත්‍යවශ්‍ය උපකාරක සේවාවකි.

කෙසේ පැවසුව ද ආර්ථිකයක කාර්යක්ෂම හා සුවපහසු ප්‍රවාහන පද්ධතියක් පවති නම් රටක ආර්ථික වර්ධනය සිඝ්‍ර කරන අතර ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය සම්බන්ධයෙන් ඇති විෂමතා ද අඩු කරනු ඇත.

ප්‍රවාහනය පිළිබඳ අවබෝදයක් ලබා ගැනීම සඳහා මෙම වීඩියෝව නරඹන්න

ප්‍රවාහන පද්ධතියක (ක්‍රමයක) මූලිකාංග

1. මාර්ගය - The way

ප්‍රවාහනය සඳහා භාවිතා කරන විවිධ මාර්ග වේ

නිදසුන් - මහා මාර්ග, දුම්රිය මාර්ග, ජල මාර්ග, ගුවන් මාර්ග,
හඳු මාර්ග, කම්බි යානා

2. මාධ්‍යය - Mode

විවිධ මාර්ගවල ධාවනය වන වාහන

නිදසුන් - මෝටර් රථ, දුම්රිය, නැව්, ගුවන් යානා, චන්ද්‍රිකා, රොකට්,
හෙලිකොප්ටර්, නැව්, බෝට්ටු, බඩු බයිසිකල්, කරත්ත

3. බලය - Power

එක් එක් මාධ්‍ය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා යොදා ගන්නා ඉන්ධන වර්ගය හෝ ශක්තිය වේ.

නිදසුන් - ගල් අඟුරු , බහිරිත තෙල්, විදුලිය, ගෑස්, හිරු එළිය, සුළඟ,
සතුන්ගේ ශ්‍රමය, මිනිස් ශ්‍රමය

4. පර්යන්තය - Terminal

ප්‍රවාහන මාධ්‍ය, ප්‍රවාහන කාර්යයේ දී නවතා තබන නැවතුම් පොළවල් වේ.

නිදසුන් - බස් නැවතුම්පොළ, දුම්රිය ස්ථානය, ගුවන් තොටුපොළ,
වරාය, ක්‍රී රෝද රථ නැවතුම්පොළ

ප්‍රවාහන මූලිකාංග

ප්‍රවාහන මූලිකාංග හා නිදසුන්

මාර්ගය Way	මාධ්‍ය Mode	බලය Power	පර්යන්තය Terminal
මහා මාර්ග	කරන්න, මෝටර් රථ, ලොරි, බස් රථ	මිනිස් ශ්‍රමය, සත්ව ශ්‍රමය, ඩීසල්, පෙට්‍රල්, ගෑස්, විදුලිය	බස් නැවතුම්පොළ
දුම්රිය මාර්ග	දුම්රිය, ඩැක්කුව	ගල් අඟුරු, ඩීසල්, විදුලිය	දුම්රිය ස්ථානය
ගුවන් මාර්ග	ගුවන් යානා, හෙලිකොප්ටර්	පෙට්‍රල්	ගුවන් තොටුපොළ
ජල මාර්ග	නැව්, බෝට්ටු, ඕරු	සුළඟ, ඩීසල්, මිනිස් ශ්‍රමය	වරාය, තොටුපොළ

මහා මාර්ග ප්රවාහනය

මහා මාර්ග හා ඒ ආශ්‍රිත මාධ්‍ය, බලය, පර්යන්තය උපයෝගී කරගෙන මගීන් හා භාණ්ඩ ප්රවාහනය කිරීම මහා මාර්ග ප්රවාහනයයි.

* මහා මාර්ග ප්‍රවාහන ක්‍රමයේ

වාසි

- අවශ්‍යතාවට ගැලපෙන සේ මාධ්‍යයක් තෝරා ගත හැකි වීම
- රට පුරා ව්‍යාප්ත වී පැවතීම
- අවශ්‍ය ඕනෑම විටක මහා මාර්ග භාවිතා කළ හැකි වීම
- බොහෝ විට ගමනාන්තය දක්වාම එකම ප්‍රවාහන මාධ්‍යයක් යොදා ගත හැකි වීම

අවාසි

- විශාල තොග එකවර ප්‍රවාහනයට අපහසු වීම
- මහා මාර්ග නඩත්තු පිරිවැය අධික වීම
- විශාල මගීන් සංඛ්‍යාවක් සහ භාණ්ඩ තොග එකවර ප්‍රවාහනය අපහසු වීම
- වාහන ධාවනයේ දී සිදු වන ප්‍රමාදය හා අනතුරු ඉහළ වීම.
- මහා මාර්ගවල පවතින අබල දුබලතාවන්
- කාලගුණික තත්ත්වයන් මත බාධා ඇති වීම
- මාර්ග තදබදය නිසා ඇති වන ප්‍රමාදය

දුම්රිය ප්රවාහනය

මැදිරි කිහිපයක් එකට ඇඳා එක් බලවේගයක් එන්ජිමකින් ගමන් කරනු ලබන දුම්රිය මගින් සහ භාණ්ඩ ප්රවාහනය සඳහා ලොව බොහෝ රටවල් ප්රයෝජනයට ගනී.

දුම්රිය ප්‍රවාහන ක්‍රමයේ

වාසි

- විශාල භාණ්ඩ තොග හා මහින් විශාල සංඛ්‍යාවක් එකවර ප්‍රවාහනය කළ හැකි වීම
- මහා මාර්ග ප්‍රවාහනයට වඩා ආරක්ෂාකාරී වීම
- භාණ්ඩ වල ස්වභාවය අනුව මැදිරි යොදා ගත හැකි වීම
- සෙසු ප්‍රවාහන මාධ්‍ය හා සසඳන කල ගාස්තු අඩු වීම
- ආපනශාලා, නිදන මැදිරි, නිරීක්ෂණ මැදිරි ආදි විවිධ පහසුකම් ලබා ගත හැකි වීම.

අවාසි

- දුම්රිය මාර්ග දිවයින පුරා ව්‍යාප්තව නොතිබීම
- අවශ්‍ය ඕනෑම වේලාවක දී සේවය ලබා ගත නොහැකි වීම
- ගමනාන්තය දක්වා යොදා ගත නොහැකි නිසා වෙනත් ප්‍රවාහන ක්‍රම ද යොදා ගැනීමට සිදු වීම
- විදුලි සංඥා ඇණ හිටීම, දුම්රිය මාර්ග අඛණ්ඩ වීම ආදිය නිසා ප්‍රමාද වීම

ජල ප්‍රවාහනය

සාගරය, ඇළ, දොළ ගංගා වැනි ජල මාර්ග වල විවිධ මාධ්‍ය යොදා ගනිමින් මහින් සහ භාණ්ඩ එහා මෙහා ගෙන යාම ජල ප්‍රවාහනය ලෙස හැඳින්වේ.

ජල මාර්ග ප්‍රවාහන ක්‍රමයේ

වාසි

අවාසි

- අන්තර් ජාතික වෙළඳාමට සහාය වීම
- භාණ්ඩ විශාල ප්‍රමාණයක් එකවර රැගෙන යා හැකි වීම
- භාණ්ඩ වර්ග වල ස්වභාවය අනුව යාත්‍රා තෝරා ගත හැකි වීම
- ඇතැම් බර අධික භාණ්ඩ ප්‍රවාහනයේ දී වැදගත් මාධ්‍යයක් වීම
- සාපේක්ෂ වශයෙන් පිරිවැය අඩු වීම

- නැව් සේවාව සුලභ නොවීම
- වැඩි කාලයක් ගත වීම

ගුවන් පරිවහනය

ගුවන් මාර්ගය ලෙස යොදා ගෙන විවිධ මාධ්‍ය ඔස්සේ භාණ්ඩ හා මගීන් පරිවාහනය කිරීම ගුවන් පරිවාහනය ලෙස හඳුන්වයි. රටක ජාත්‍යන්තර සම්බන්ධතා ඇති වීමට ගුවන් පරිවාහනය ඉතා වැදගත් වේ.

ගුවන් ප්‍රවාහන ක්‍රමයේ

වාසි

- වේගවත් බව අතින් ඉහළ වීම
- ඉක්මණින් නෂ්ට වන හානිවල සඳහා යෝග්‍ය වීම
- මාර්ග නඩත්තු පිරිවැයක් නොමැති වීම

අවාසි

- ඒශාල හා බරින් අධික භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය සඳහා යෝග්‍ය නොවීම
- ප්‍රවාහන පිරිවැය අධික වීම
- අනතුරු වීමට ඇති ප්‍රවණතාව වැඩි වීම
- අවශ්‍ය වේලාවට සපයා ගැනීමට නොහැකි වීම

පහත ප්‍රකාශ අතරින් ප්‍රවාහන පද්ධතියට සම්බන්ධ නිවැරදි ප්‍රකාශය කුමක්ද

- (1) බස් නැවතුම්පොළ ප්‍රවාහන පර්යන්තයේ අංගයකි
- (2) දුම්රිය මාර්ගය ප්‍රභූ මාධ්‍යයේ අංගයකි
- (3) ගුවන් යානය ප්‍රවාහන ඛලයේ අංගයකි
- (4) නැව ප්‍රවාහන මාර්ගයේ අංගයකි
- (5) වරාය ප්‍රවාහන මාධ්‍යයේ අංගයකි

ප්‍රවාහනයේ මූලිකාංග නිවැරදිව ඇතුළත් වන වර්ගය කුමක්ද

(1) මාධ්‍යය ඛලය මාර්ගය පර්යන්තය	(2) මාධ්‍යය ඛලය පිරිවැය වේගය
(3) මාධ්‍යය පර්යන්තය පිරිවැය වේගය	(4) මාධ්‍යය ඛලය මාර්ගය වේගය
(5) ධාරිතාව මාර්ගය පර්යන්තය ඛලය	

පහත X තිරුවේ ප්‍රවාහනයේ මූලිකාංග දැක්වෙන අතර Y තිරුවේ මූලිකාංග සඳහා නිදසුන් දැක්වේ ඒවා ගලපත්ත

මාර්ගය	ඛනිජ තෙල්
--------	-----------

මාධ්‍යය	මුහුද
---------	-------

බලය	චරාය
-----	------

පර්යන්තය	ගුවන් යානය
----------	------------

මුහුදු ප්‍රවාහනයේ ප්‍රධානතම වාසිය වන්නේ

- (1) මිල අඩු වීම හා වේගත්වීම
- (2) දුර ගමන් සඳහා වේගත් වීම
- (3) ඕනෑම ස්ථානයක ප්‍රවාහනය කල හැකි වීමයි
- (4) විශාල මෙන්ම බර වැඩි තොග අඩු පිරිවැයකින් ප්‍රවාහනය කල හැකි වීමයි
- (5) නෂ්ට විය හැකි භාණ්ඩ ඉක්මනින් ප්‍රවාහනය කල හැකි වීමයි